

Dato: 23.05.2008

Deres ref: 08/00202-50

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep.
0033 OSLO

KOMMENTARER TIL ANBEFALTE BLOKKER I 20. KONSESJONSRUNDE

Viser til høringsbrev datert 10.04.2008 fra OED hvor det bes om tilbakemeldinger på de nominerte blokkene i 20. konsesjonsrunde. Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom har gått igjennom blokkene og har følgende kommentarer til 20. konsesjonsrunde:

Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom legger til grunn omfang, kontroversielle plasseringer nærme kysten og forbigåelse av forvaltningsplanen for Norskehavet når vi går imot 20. konsesjonsrunde. Både Statens forurensingstilsyn (SFT) og Direktoratet for naturforvaltning (DN) fraråder åpning av flertallet av blokkene som ligger inne i forslaget fra OED. Begge to går hardt ut mot å tillate virksomhet på de kystnære blokkene, da eventuell petroleumsaktivitet vil utgjøre en unødig stor risiko for natur og dyreliv langs kysten. Begge miljøetatene peker også på at en forvaltningsplan for Norskehavet er under utarbeidelse, og DN advarer mot en forbigåelse av dette arbeidet, ved å dele ut blokker i Norskehavet i 20. konsesjonsrunde. SFT påpeker i tillegg at tildeling av nye områder kan gi utslippsøkninger som gjør det vanskelig å oppfylle nasjonale og internasjonale klimaforpliktelser.

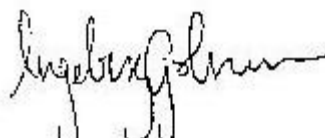
Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom stiller seg bak de grundige miljøfaglige vurderingene fra SFT og DN. Vi mener at en omfattende 20. konsesjonsrunde vil skape store problemer med å oppnå tilstrekkelige utslippskutt. Naturmangfoldet blir også, etter vår mening, utsatt for en unødig stor risiko. Spesielt framhever vi hvor liten mulighet man har til handling ved ulykker og hvordan økt aktivitet vil øke sannsynligheten for ulykker. Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom ber derfor om at Olje- og energidepartementet avblåser arbeidet med 20. konsesjonsrunde. Dersom regjeringen likevel velger å gjennomføre prosessen, ber vi om at samtlige av de miljøfaglige tilrådingene tas til følge.

Utfyllende høringsuttalelse følger i dette dokumenter.

Med vennlig hilsen

Lars Haltbrekken
leder i Norges Naturvernforbund

Ingeborg Gjærum
leder i Natur og Ungdom

Innhold

Klima.....	3
Nasjonale og internasjonale klimaforpliktelser.....	3
Konsekvenser av reduserte tildelinger.....	3
Naturmangfold.....	4
Økt temperatur svekker naturmangfoldet.....	4
Beredskap og risiko,	5
Skadeeffekter ved et uhellsutslipp.....	6
Åpne havområder og spredt hekking.....	6
SVO (svært verdifulle områder for sjøfugl).....	7
Bunnstrukturer, fiskens matfat.....	7
Lyd, synet for livet i havet.....	7
Fiskeri.....	8
Giftbelastning, en kalkulert risiko.....	8
Kommentarer til de spesifikke områdene.....	9
Barentshavet.....	9
Norskehavet.....	10
Nordsjøen.....	10
Proessen med åpen høring.....	11
Reell mulighet for påvirkning.....	11
Krav om kraft fra land i utlysningsteksten.....	11
Oppsummering av Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdoms krav.....	12

Klima

Nasjonale og internasjonale klimaforpliktelser

Økte utslipp fra oljeindustrien har i den senere tid vært viktigste årsak til at Norge overskrider sine internasjonale klimaforpliktelser. Fra 1990 og fram til i dag er utslippene fra denne sektoren nesten doblet. Hovedårsaken til de økte utslippene fra petroleumssektoren er økt aktivitet, selv om også utslipp per enhet er på vei opp, i takt med at norsk sokkel modnes og de resterende ressursene blir mer energikrevende å hente ut. Det mest effektive styringsverktøyet for å begrense klimagassutslippene fra oljeindustrien, ligger i konsesjonsrundene på norsk sokkel.

Den petroleumpolitikken som fastsettes gjennom konsesjonsrundene, gir seg først utslag i økte utslipp av klimagasser etter flere år da utbygging av felt tar lang tid. Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom mener dette må tas i betraktning ved en eventuell gjennomføring av konsesjonsrunden. Nye tildelinger i dag vil gi utslipp inn i virkeperioden for en ny, internasjonal klimaavtale. Det er forbundet stor usikkerhet rundt hva slags internasjonale klimaforpliktelser Norge vil være underlagt etter at Kyoto-protokollens periode utløper i 2012. Da er det dårlig politikk å låse seg til økte utslipp allerede nå.

Klimaforliket i Stortinget setter som mål et klimanøytralt Norge i 2030. Det er også norsk politikk at den globale middeltemperaturen ikke skal øke med mer enn 2 °C i forhold til før-industrielt nivå. Dette forutsetter en global utslippstopp senest i 2015 og at utslippene deretter reduseres med opp mot 85 prosent innen 2050 (IPCC 2007). Da er det uakseptabelt å gi klarsignal til tiltak som vil gi store klimagassutslipp – og fossil energi til bruk verden over – i årene fram mot 2050.

Med Stortingets klimaforlik og usikkerheten rundt kommende internasjonale klimaforpliktelser som bakgrunn, mener Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom at det er uforsvarlig å tildele nye havområder til oljeindustrien før tidligst i 2013.

Også i høringsuttalelsen fra SFT påpekes det at en konsesjonsrunde av et slikt omfang som OED foreslår, vil gjøre det svært vanskelig å oppfylle de klimaforpliktelsene som ligger i klimaforliket et bredt stortingsflertall har samlet seg om. Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom ser den samme problematikken, men mener det ikke er tilstrekkelig å sørge for en mer miljøvennlig utvinning av olje og gass. Norge må også legge olje- og gassaktiviteten på et lavere tempo enn i dag.

Konsekvenser av reduserte tildelinger

Fra politisk ledelse i OED er det stadig blitt argumentert for at norsk oljeeksport er lik solidaritet med fattige i andre deler av verden. Det refereres til den velstandsveksten som nå finner sted i land som India og Kina, og det pekes på tall fra det internasjonale energibyrået IEA, som viser at den globale energietterspørselen vil øke med 57 prosent fram mot 2030, og at denne veksten i all hovedsak vil bli dekket av fossil energi. Både OED og IEA anerkjenner at både dette scenarioet, og IEAs alternative scenario med lavere vekst i energiforbruket og større andel utslippsfri energi, er uforenelig med å begrense temperaturøkningen globalt til 2 °C samt å snu utslippsveksten innen 2015 (IPCC 2007).

Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom vil benytte anledningen til å ta avstand fra denne retorikken. Vi mener bildet er langt mer nyansert enn at Norge har en plikt til å pumpe

opp olje av hensyn til verdens fattigste. I ytterste konsekvens kan denne retorikken anses som et forsøk på å skyve verdens fattigste foran seg, for å forsvare fortsatt økt oljeutvinning fra norsk sokkel.

Et viktig utgangspunkt når det er snakk om klimapolitikk, er at det er verdens fattigste som rammes hardest av klimaendringer. Eksemplene er mange, fra hyppigere flom i Bangladesh til utradering av jordbruksarealer i store deler av Afrika som følge av tørke. I tillegg til økt hyppighet når det gjelder naturkatastrofer, blir disse menneskenes bosteder og livsgrunnlag svekket av endrede klimatiske forhold.

Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom mener det er åpenbart at de fattigste landene må få øke sitt energiforbruk betraktelig, og at dette kan bety økte utslipp av klimagasser. Det er imidlertid ikke likegyldig hva slag energiforsyning som bygges opp i utviklingsland. I den grad man måtte lykkes i å eksportere olje til fattige land, bidrar man til å bygge opp infrastruktur i disse landene som er avhengig av fossil energi. Erfaring fra norsk klimapolitikk viser at når slik infrastruktur først er bygd opp, er det vanskelig å dreie den i mer bærekraftig retning senere. Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom mener tvert imot at rike land som Norge burde bidra til å bygge opp under bærekraftig vekst i energiforbruket i fattige land. Videre er det ikke slik at norsk olje først og fremst forbrukes i fattige land. Norsk oljeeksport kanaliseres ikke gjennom u-hjelp eller liknende, men selges på et fritt, internasjonalt marked. I dagens situasjon, med en vedvarende høy oljepris og et selgers marked, er de virkelig fattige landene i verden utelukket fra et betydelig forbruk av importert olje.

Spørsmålet om norsk oljeeksport i et internasjonalt perspektiv blir også et spørsmål om troverdighet i det internasjonale klimaarbeidet. Hvis man godtar som premiss at den fossile energibruken må dempes, og at det da må gjøres noe med tilbudssiden, er det vanskelig å argumentere for at andre land skal holde igjen, når Norge fortsatt fører en politikk som går ut på raskest mulig utnyttelse av ressursene på sokkelen. Det er grunnleggende for å sikre den norske klimamålsetningen om å begrense temperaturøkningen til 2 °C, at noen lar være å pumpe opp sine petroleumsressurser. Et betimelig spørsmål blir da hvem som skal la sin olje ligge. I en tid da flere av verdens fattige land gjør oljefunn, er det grunn til å spørre seg om ikke disse landene bør få benytte sine ressurser framfor at Norge skal fortsette sin petroleumsaktivitet.

Naturmangfold

Norge har inngått en rekke forpliktelser om både klima og naturmangfold. Petroleumpolitikken må ivareta de forpliktelsene Norge har inngått. Vi anser OEDs forslag til utlysning som fullstendig uakseptabelt – av hensyn til både naturmangfoldet og til klimaet.

Økt temperatur svekker naturmangfoldet

Klima og naturmangfold er ubønhørlig knyttet sammen ved at de fysiske forholdene, som klimaet styrer, er en drivkraft for endringer for enkeltarter og økosystemer. Petroleum er i så måte også en sterk bidragsyter til omfattende økosystemendringer, som igjen leder til arters/bestandens utryddelse og mulig bortfall av viktige økosystemtjenester. De mest opplagte konsekvensene i naturen, med menneskeskapt klimaendringer som drivkraft, vil være at polarhabitater vil bli redusert med påfølgende utryddelse av sted- og særegne arter og reduksjon i særegne habitater. Imidlertid vil alle økosystem og arter ha en nord-sør-utbredelse, og klimaendringene ved vil prege økosystemer uansett hvor man befinner seg.

Samtidig som arter vil miste fotfeste i nord vil nye arter komme inn i sør. Økt temperatur, som følge av økt uttak og forbruk av fossil energi, vil derfor – uunngåelig – endre naturmangfoldet. I tillegg representerer petroleumsaktivitet en akutt trussel mot økosystem som allerede er under sterkt ytre press fra andre menneskelige aktiviteter. Økt utbygging vil øke skipstrafikken, kjemikalier sluppet ut vil totalt sett gå opp, og bruk av seismikk vil øke. Eksisterende petroleumsfrie områder blir omringet av nye blokker, aktiviteten i Norskehavet doubles, og aldri før har sjøfuglbestander vært mer sårbare for oljeutslipp.

Norges forpliktelser om stopp i tap av biologisk mangfold henger i en tynn tråd. Som nevnt over er utslipp av klimagasser en drivkraft for endringer i økosystemer som vil lede til alvorlige endringer på en skala hittil ukjent for oss. I tillegg er akutt og kontinuerlig forurensing et stort problem. De underliggende kapitlene omhandler problemer som gjelder alle blokker, både kystnære og ikke. I noen tilfeller vil det imidlertid være fokus på kystnære blokker da det er ved dem man finner de største konfliktene. Vi legger til grunn DNS detaljerte uttalelse om hver enkelt blokk og støtter deres grundige utredning.

Beredskap og risiko^{1,2}

Statfjord A var en ulykke som ikke skulle skje. Den var usannsynlig, men den skjedde likevel, så der er altså en reell risiko. Statfjord ligger langt fra kysten, mens flere av blokkene foreslått i denne runden ligger kun 20 km fra nærmeste skjær. Selv med liten drift vil olje kunne nå land allerede etter få timer.

Per dags dato har man ingen tilfredsstillende beredskap for akuttutslipp, verken fra skip eller fra plattform. Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom har ved flere anledninger påpekt hvor svak beredskapen ved ulykker er. Regjeringens svar på våre bekymringer er at de satser på preventive tiltak, hvilket vi er positive til. Imidlertid kan man ikke avskrive muligheten for ulykker. Regjeringen baserer sin manglende satsing på beredskap på sannsynlighetsberegning:

”I likhet med beredskap på andre samfunnsområder, er statens beredskap mot akutt oljeforurensing ikke dimensjonert ut fra ”verst tenkelig tilfelle”. Dette ville medføre urealistisk behov for oljevernressurser og ikke være kost/nytte-effektivt i forhold til den meget lave sannsynligheten for slike hendelser.” (St.meld. nr. 14 (2004–2005))

Regjeringen Bondevik II hadde altså en klar oppfatning om hva som var kost/nytte-effektivt. Dette utsagnet er basert på datidens fordeling av blokker og skipstrafikk. Med 20. konsesjonsrunde vil forholdene endre seg betraktelig, og ”verst tenkelig tilfelle” er mer sannsynlig enn noensinne.

”Gjennom internasjonale beredskapsavtaler kan Norge også få bistand fra andre stater ved større ulykker” (St.meld. nr. 14 (2004–2005))

Vi spør oss hva sannsynligheten er for at en fremmed stat sender beredskapsutstyr nord til Lofoten, og hvor lang tid det vil ta. Slike utsagn understreker altså at myndighetene ikke ønsker å ta stilling til de viktige spørsmålene og deretter fatte de rette beslutningene. Den eneste realistiske beredskapen man står igjen med, er å avstå fra de kystnære blokkene.

¹ St.meld. nr. 14 (2004–2005)

² Kystdirektoratet, 2005: *Status beredskapsmateriell*, rapport

Bølgehøyder over 2,5 meter reduserer effektiviteten ved oljeoppsamling betraktelig, og øker høyden til 3,5 meter, har det liten hensikt å utføre oppsamling. Med andre ord har man ikke oljevern ved helt vanlig vær i norske havområder. Oljelasting kan likevel foregå ved dobbelt så store bølger, slik tilfellet var ved Staffjord A. Vårt krav om endring i rutinene ved oljelasting ble ikke tatt til følge av statsråd Åslaug Haga, meddelt i brev til Naturvernforbundet Hordaland 13.01.2008. Granskingsrapporten³ fra Kystverket, SFT og Petroleumstilsynet tar heller ikke opp tiltak i retning av å tilpasse oljelasting etter oljevernsutstyret.

Økt oljeaktivitet vil uten tvil føre til økt skipstrafikk, men det er ikke vist vilje til å øke antallet depoter med nødlosseutstyr utover de ni vi har langs kysten. Verst tenkelig tilfelle er ikke langt unna når man bare forbereder seg på estimeringer av virkeligheten. Jo mindre man er forberedt, jo større blir konsekvensene av tilsynelatende små uhell.

Konklusjonen er at regjeringen har valgt å ikke ta de rette grepene for å sørge for sikkerheten ved de kystnære blokkene. Analysene er utdaterte og basert på en lavere aktivitet enn hva man legger opp til.

Skadeeffekter ved et uhellsutslipp

DN har via SEAPOP gjort det klart at flere bestander av sjøfugl har nådd et historisk bunnivå. SEAPOP opplyser at 2007 var et bunnår etter 50–60 år med nedgang.⁴ Situasjonen er ifølge SEAPOP svært kritisk, og man frykter at bestander på både Runde og Røst kan kollapse. I 20. konsesjonsrunde foreslås det å åpne blokker i umiddelbar nærhet til begge områdene. Blokkene sør for Røst (6611), som ikke er like kystnære som flere av de foreslåtte blokkene, ligger likevel kun 60 km unna på grunn av den spesielle beliggenheten til Røst. Punktutslipp kan derfor få fatale følger for enkelte arter. Alle de kystnære blokkene representerer en klar trussel mot fuglelivet i de aktuelle områdene, og den største skaden på bestander vil være langs land. Vi vil på det sterkeste fraråde regjeringen å tildele blokker i umiddelbar nærhet til nasjonale symbol som Runde og Røst, noe som i så fall alene vil være en skandale av internasjonale dimensjoner.

Økt aktivitet fører til økt trafikk som i sin tur leder til økt risiko for ulykker. Konsekvensene i naturen blir det samme som ved akuttutslipp ved en plattform, men selve utslippet kan skje direkte i fjæresteinene. M/S Server, som gikk på grunn ved Fedje i Hordaland, viser hvor sårbar man er mot oljeulykker. Oljevernberedskapen ved Fedje er god sammenliknet med mange steder i landet, men konsekvensene ble likevel betydelige. Ifølge fylkesmannsembetene i Hordaland i Sogn og Fjordane kostet denne ulykken opp mot 8000 sjøfugl (minst 3200). I det samme området finner vi Norges mest kystnære blokker hittil. Vi fraråder på det sterkeste å tildele enda en i samme område. I Sogn og Fjordane, som ligger rett innenfor blokk 36, ligger det mange sjøfuglreservater.⁵

Åpne havområder og spredt hekking

Foruten de store fuglefjellene fins det et uttall av små og store kolonier langs kysten. I tillegg er det store mengder sjøfugl som overvintrer langs land og ute i de åpne havområdene. Dessverre er kunnskapen om fuglers opphold på det åpne hav så liten at vi ikke kan utelukke en betydelig risiko for store tap offshore der også. Alt etter årstid kan utslipp på det åpne hav

³ Petroleumstilsynet, 2008: Granskingsrapport av Staffjord A-ulykken i desember 2007. *Granskingsrapport oljeutslipp Staffjord OLS-A12.12.2007*

⁴ NINA-rapport 249

⁵ Tore Larsen, Fylkesmannen i Sogn og Fjordane: *Sjøfugltellingar i Sogn og Fjordane i 2007*

ramme svært hardt. Man vet ikke nøyaktig hvor de oppholder seg, men man vet at de befinner seg til havs.

Vi mener at kunnskapsmangelen om spredt hekking, opphold på åpent hav og overvintring er så stor at det vil være urimelig å lyse ut blokker nærmere enn den gitte buffersonen for SVO-områder (svært verdifulle områder for sjøfugl). Slike avgjørelser gjør det svært vanskelig å nå målet om å stoppe tap av biologisk mangfold.

SVO (svært verdifulle områder for sjøfugl)
SVO er viktig i denne sammenhengen fordi modellen tar inn over seg sjøfuglers sårbarhet ved å benytte deres status i *Norsk rødliste 2006*. Ifølge SEAPOP vil alle de kystnære blokkene komme i konflikt med SVO (bilde 1). Det betyr i praksis at samtlige av de foreslåtte kystnære blokkene ligger i nærheten av ett eller flere SVO. Som vi har illustrert over, er beredskapen ikke i stand til å håndtere utslipp til sjø godt nok.

Bilde 1. Kartet viser en oversikt over arter registrert i områder som det nå vurderes nye blokker (www.seapop.no)

Bunnstrukturer, fiskens matfat

Ifølge Havforskningsinstituttet er bunnfisk avhengig av spesielle bunnforhold. Dessverre er svært lite av havbunnen kartlagt. Med det presset 20. konsesjonsrunde legger opp til, haster det med å kartlegge bunnstrukturer som korallrev, svampgrunner og andre bunnforhold. Alle strukturer har en funksjon i økosystemet, og mye av produksjonen som fiskeriene baserer seg på, foregår nettopp i korallrev og i svampeområder. Flere viktige arter som tobis og lodde vil være knyttet til spesielle typer sand.⁶ Slike bunnsstrukturer som lett kan forurennes og ødelegges av nye installasjoner. Det store antall blokker vil uten tvil øke sjansene for direkte konflikt med slike strukturer og dermed også gå imot Norges forpliktelser mot tap av biologisk mangfold. For eksempel er uer, som er rødlistet, sterkt assosiert med svamp. Svamp er oppført på OSPARs⁷ liste over truede habitater. Mer virksomhet som kan skade en lite kartlagt, men anerkjent viktig habitat, kan vi ikke godta. Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom anbefaler derfor å avvente med tildelinger inntil man har bedre oversikt over bunnforholdene i alle våre havområder.

Lyd, synet for livet i havet

Støy er forurensning, og det er dermed tiltakshavers ansvar å tilse at naturen ikke blir skadelidende, og myndighetens ansvar å gi forurensningstillatelser der risikoen anses for å være akseptabel. Seismisk aktivitet under leting og drift er en betydelig miljøbelastning for dyr i havet ved petroleumsaktivitet. Norges Naturvernforbund har i en ny rapport vist at skremmeeffekter av seismikk er veldokumentert, og at det i tillegg nylig har kommet indikasjoner på at både fisk og sjøpattedyr kan få alvorlige biologiske handikap i form av

⁶ Havforskningsinstituttet: *Havets ressurser og miljø 2005*, kap. 2.3.3

⁷ Konvensjon om beskyttelse av det marine miljø i det nordøstlige Atlanterhav (Oslo-Paris-konvensjonen, OSPAR) av 1992: OSPAR List of Threatened and/or Declining Species and Habitats

hørselskader fra seismikk.⁸ Med dagens behov for seismikk vil en så kraftig utbygging som 20. konsesjonsrunde legger opp til, føre til at det vil skytes seismikk under gytevandring og gyting samt i havområder med stort naturmangfold.

Basert på nåværende kunnskap om skadeeffekter av seismikk anbefaler vi på det innstendigste at Norge nå som enkelte andre land innfører krav om seismikkprøveskyting med påfølgende realistisk modellering av støyforurensning i forbindelse med hvert havområde / hver blokk som åpnes for petroleumsvirksomhet, og at det basert på dette gjøres konsekvensutredninger før seismikkaktivitet tillates. Dette vil gjøre seismikkforvaltningen kunnskapsbasert, framfor dagens lovløse tilstander uten søknad, høringsrunde eller biologiske vurderinger.

Samtidig bør seismikkoperatørene – på lik linje med annen næringsvirksomhet, for eksempel de som bruker og slipper ut kjemikalier – gjennom utslippstillatelser pålegges et ansvar for å dokumentere hva slags effekter utlippene har på marint liv, og å holde seg innenfor akseptable grenseverdier. Der det er kunnskapshull om skadegrenser, må industrien og myndighetene sette i verk strakstiltak innenfor forskning og utredning.

Fiskeri⁹

Havforskningsinstituttet har i lengre tid uttrykt bekymring vedrørende akuttutslipp i områder med gyting. Ifølge modeller kan utslipp påføre større tap av egg og larver. Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom mener at det ifølge føre-var-prinsippet vil være riktig å unngå områder som har stor og konsentrert gyting.

Havforskningsinstituttets egen høringsuttalelse støtter våre syn på de kystnære blokkene, hvor instituttet peker på konflikter med gyte-, opphold- og beiteområder for økologisk og kommersielle viktige arter. Instituttet støtter videre vår bekymring for bunnhabitater (se over), som er livsviktige for gyting hos en rekke arter.¹⁰

Fiskeridirektoratet fraråder aktiviteter i deler av året i mange områder, og fraråder all aktivitet i blokk nummer 12. Vi mener imidlertid at periodevis petroleumaktivitet er svært vanskelig å gjennomføre, og at eneste fornuftige råd vil være at Fiskeridirektoratets fraråding utvides til å gjelde hele året i blokkene direktoratet nevner. Vi registrer også at Fiskeridirektoratet går inn for begrenset aktivitet i både kystnære og blokker langt til havs. Fiskeri er langt på vei Norges viktigste fornybare næring og bør ikke skyves til side for kortsiktige vurderinger fra OED.¹¹

Giftbelastning, en kalkulert risiko

Oljeindustrien skal ha honnør for effektivt arbeid for minimering i bruk og utslipp av de skadeligste kjemikaliene og miljøgifter. Deler av de havområdene med størst naturmangfold og biologisk produksjon, bør likevel holdes fri for petroleumsvirksomhet, av hensyn til å unngå uheldig kjemisk belastning som oljeindustrien uvegerlig står for ved dagens teknologi: i første rekke produsert vann med oljerester og hormonhermere samt brannslukkingsskum fra øvelser og alarmsituasjoner.

⁸ Rapport 04/2007 fra Norges Naturvernforbund: *Offshore seismic surveys may impair hearing and cause ear damage in marine fish and mammals*

⁹ Havforskningsinstituttet: *Kyst og havbruk 2005, kap. 1.2.3*

¹⁰ Havforskningsinstituttet, 22.05.2008: *Vurdering og rådgivning av forslag om blokker til utlysning i 20. konsesjonsrunde*

¹¹ Fiskeridirektoratet, 15.05.2008: *Forslag om blokker i 20. konsesjonsrunde (kun nettværson)*

Økte mengder driftsutslipp vil øke de totale utslipp av kjemiske stoffer, selv om mengden reduseres per tonn produsert vann. En del av driftsutslippene inneholder hormonhermende kjemikalier. I større grad blir man klar over akkumulerings- og cocktaileffekten av slike utslipp, selv om enkeltstoffene fortynnes slik at kjente skadegrenser for hvert enkelt stoff ikke overskrides. Dessuten er ny kunnskap at fisk og sjødyr reagerer på utslipp også under faregrensene gjennom å lukte dem og endre atferd.¹²

20. konsesjonsrunde slik den er foreslått, vil utsette Norskehavet for det samme Nordsjøen har vært utsatt for i flere tiår. Det er ikke riktig slik oljeindustrien har hevdet, at det ikke er funnet skader eller effekter av petroleumsvirksomheten i Nordsjøen. Tvert imot er store områder av havbunnen og vannsøylen berørt, og det er rapportert om blant annet deformiteter og endret artssammensetning i disse områdene. Totalt sett er Nordsjøen i en svært degradert økologisk tilstand, som et resultat av samlet belastning fra fiskerier, petroleumsvirksomhet og langtransportert forurensning.

Kommentarer til de spesifikke områdene

Når det gjelder de enkelte blokkene, viser Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom til tilrådninger fra de miljøfaglige etatene. Vi ønsker i tillegg å kommentere enkelte momenter ved de ulike områdene.

Barentshavet

Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom mener forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet (St.meld. nr. 8 (2005–2006)) på ingen måte ivaretar miljøhensyn i tilstrekkelig grad. Vi vil derfor advare mot at denne brukes som ”miljøalibi” for petroleumsvirksomhet i Barentshavet. Hver blokk må vurderes på nytt, og dersom 20. konsesjonsrunde gjennomføres, må samtlige blokker SFT og DN har frarådet virksomhet i, utelukkes fra utlysningen.

Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom er sterke motstandere av oljevirkosomhet i Barentshavet. Dette er et unikt havområde, rikt på naturverdier, men under hardt press fra ulike faktorer. ACIA-rapporten fra 2005¹³, og senere IPCC, har påpekt at temperaturøkningen går dobbelt så raskt i Arktis som i resten av verden. Dette gjør at andre påvirkningsfaktorer, som lokal og langtransportert forurensning, må begrenses slik at økosystemene evner belastningen økt temperatur vil føre med seg. Oljevirkosomhet vil føre til økt belastning på dette økosystemet.

Det er allerede registrert endringer i økosystemene og ulike arter er i forflytning. Dette vil kunne innebære at arter som for eksempel er viktige for fiskeriene, vil kunne forflytte seg til områder som nå foreslås tildelt oljeindustrien.

Forslaget på utlyste blokker i Barentshavet er spredt mellom svært kystnære blokker og blokker plassert langt til havs. Når det gjelder de kystnære blokkene, viser vi til at SFT tidligere har anbefalt at det ikke bør foregå oljevirkosomhet i et belte på 72 km fra kysten. Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom mener dette området må gis status som varig petroleumsfritt område. Vi anbefaler derfor på det sterkeste at det ikke lyses ut noen nye blokker i Barentshavet.

¹² Se for eksempel: Scott G.R. and Sloman K.A. (2004). *The effects of environmental pollutants on complex fish behaviour: integrating behavioural and physiological indicators of toxicity*. *Aquatic Toxicology* 68(4)

¹³ Cambridge University Press, 2005: *Arctic Climate Impact Assessment*

Norskehavet

I Norskehavet vil Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom særlig peke på blokkene 6509/3, 4, 5, 6, 12, 6609/3, 6610/1, 2, 3, 6611/1 og 6707/8, 9, 11. Disse ble lyst ut av regjeringen Bondevik II i 19. konsesjonsrunde, men ikke tildelt av dagens regjering grunnet protester fra miljøbevegelse og fiskere. Det ble i forbindelse med tildelingen av de øvrige blokkene i 19. konsesjonsrunde kommentert at det skulle vurderes om fiskeri- og petroleumsaktivitet kunne kombineres i dette området.¹⁴ Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom kan ikke se at det er kommet ny kunnskap eller nye vurderinger som tilsier at situasjonen er endret siden 2006.

Regjeringen varslet i februar 2007 at det skal utarbeides en helhetlig forvaltningsplan for Norskehavet. Arbeidet med denne er i full gang, og forvaltningsplanen skal ifølge regjeringen være ferdigstilt i 2009. Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom støtter arbeidet med en slik plan og har store forventninger til prosjektet. Vi reagerer derfor sterkt på at svært sårbare områder, som i arbeidet med forvaltningsplanen for Norskehavet er plukket ut som prioriterte særlig sårbare områder, foreslås utlyst for oljevirksomhet.

Vi er derfor bekymret over at det ser ut til at OED vil overkjøre Miljøverndepartementets prosess ved å lyse ut områder i 20. konsesjonsrunde. Dette er et syn også de miljøfaglige etatene, SFT og DN har fremmet (DN 06.05.2008, SFT 08.05.2008). Det er lang tradisjon på norsk sokkel for at områder som utlyses, også blir tildelt. Vi vil i den anledning vise til statssekretær Guri Størvolds uttalelser i forbindelse med TFO 2008 (Amta, 21.02.2008):

”– Bordet har allerede fanget. Dette er avgjørelser vi ikke kan overprøve, sier Størvold. Hun mener at Bellona er for sent ute, siden områdene i realiteten åpnes allerede i det øyeblikk blokkene lyses ut – ikke ved tildelingen.”

Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom mener derfor at det ikke må utlyses noen blokker i Norskehavet i 20. konsesjonsrunde.

Nordsjøen

Når det gjelder blokkene i kvadrant 12, er dette områder der et arbeid for å få bedre kunnskap om området gjennom SEAPOP-programmet skal igangsettes. Samtidig har vi i dag kunnskap som tilsier at ved utilsiktede oljeutslipp har oljen store muligheter for å treffe viktige naturverdier og også andre land (DN 06.05.2008). Blokkene i kvadrant 36 ligger så nære land som 20 km og er viktige blokker for sildegyting. Dette er meget sårbare havområder, som er prioritert i forbindelse med arbeidet med en forvaltningsplan for Norskehavet. Vi viser derfor til tidligere anbefalinger om ikke å tildele blokker som vil forskuttere utfallet av forvaltningsplanen for Norskehavet.

Miljøverndepartementet meldte i februar 2007 at ”Norge skal være en pådriver for å få til en internasjonal plan for hele Nordsjøen”. Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom mener en slik plan kan være et godt redskap for en bedret forvaltning for havområdet, men mener Norge som pådriver for en slik plan også må gå foran med et godt eksempel når det gjelder egen forvaltning. Det vil være svært uheldig dersom Norge, på tross av miljøfaglige tilrådninger, utlyser svært kystnære blokker der det er kjent at konsekvensene ved en ulykke også vil kunne ramme Danmark og Sverige.

¹⁴ Olje- og energidepartementet (OED), 31.03.2006: *Tildelinger i 19. konsesjonsrunde*

Proessen med åpen høring

Reell mulighet for påvirkning

Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom setter stor pris på det grepet regjeringen har gjort ved å innføre åpne høringsrunder i forbindelse med konsesjonsrundene. Vi reagerer imidlertid på både omfanget av forslaget til 20. konsesjonsrunde, som er svært omfattende, og også hvordan høringsrunden er lagt opp.

OED har gitt signaler om at forslaget til 20. konsesjonsrunde, som er sendt ut på høring, ikke har vært gjennom noen politisk behandling, og således er et forslag fra Oljedirektoratet. Med en slik praksis kan det stilles spørsmål ved hvor reell høringsrunden blir, når det utsendte forslaget nærmest representerer et slags maksimumsscenario for antall tildelinger, mer enn en villet politikk fra OEDs side.

Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom mener derfor det er avgjørende med en ny praksis, hvor forslaget fra embetsverket i OED sendes på høring til de andre departementene (derunder også de miljøfaglige etatene), før regjeringen sender ut sitt eget forslag på høring til de aktuelle organisasjonene. Vi ber om at dette gjennomføres også i forbindelse med 20. konsesjonsrunde, og at OED sender sitt politisk behandlede forslag til utlysning på høring når det er klart.

Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom reagerer sterkt på at to av blokkene i Barentshavet som er omfattet av denne høringen, ble lyst ut som en del av TFO 2008 før høringen var avsluttet. Dette gjelder deler av blokkene 7121/11 og 12. Denne framgangsmåten vitner om en manglende helhetstenkning rundt hensyn til miljø og demokrati i konsesjonsprosessene som er svært bekymringsverdig. Vi vil i denne forbindelse vise til vårt brev av 31.01.2008 der vi ber om at TFO-ordningen avvikles, og vi ser fram til at dette blir vurdert som en del av den gjennomgangen av ordningen som departementet har varslet.

Det er videre avgjørende at politiske myndigheter har mulig for å gripe inn på senere tidspunkt dersom selskapenes planer for utbygging ikke er tilfredsstillende eller endrede forhold angående klima eller naturverdier skulle tilsi det. Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom mener dette bør tydeliggjøres i utlysningsvilkårene ved at det tas forbehold om godkjenning av *Plan for utbygging og drift* (PUD). Dette vil være et viktig grep for å understreke tydeligere overfor lisensinnehaverne at den tildelte lisensen ikke gir krav på å få godkjent en PUD i Stortinget, og det vil understreke Stortingets myndighet til å eventuelt avvise en PUD.

Krav om kraft fra land i utlysningsteksten

Dersom OED gjennomfører 20. konsesjonsrunde, krever Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom at det i utlysningsvilkårene settes krav om bruk av utslippsfri kraft fra land ved eventuelle utbygginger. Dette for å begrense de stadig voksende utslippene fra norsk sokkel. Dette anbefaler også SFT i sin høringsuttalelse (SFT 09.05.2008).

Oppsummering av Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdoms krav

Vi anbefaler:

- At 20. konsesjonsrunde avblåses av hensyn til behovet for reduserte klimagassutslipp og hensynet til sårbar natur i foreslåtte blokker
- At sårbare havområder på norsk sokkel gis status som varig petroleumsfrie områder. Dette gjelder særlig blokker i Farsund, på kysten av Møre og i Barentshavet
- At TFO-ordningen avvikles

Dersom OED likevel gjennomfører runden, krever Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom følgende:

- At de blokker SFT og DN har frarådet virksomhet i, ikke lyses ut som en del av 20. konsesjonsrunde
- At krav om utslippsfri kraft fra land stilles i utlysningvilkårene for runden
- At det tas forbehold om at PUD skal godkjennes i Stortinget i utlysningvilkårene

Generelle kilder

Direktoratet for naturforvaltning (DN), 06.05.2008: *Olje- og energidepartementets forslag til utlysning av 20. konsesjonsrunde*

Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), 2007: *IPCC Fourth Assessment Report: Climate Change 2007*

Statens forurensningstilsyn (SFT), 08.05.2008: *Forslag om blokker til utlysning i 20. konsesjonsrunde*